

مذاکره در اسلو میان چهار حزب کردستان ایران با نمایندگان جمهوری اسلامی

در آستانه سالروز ترور عبدالرحمان قاسملو، دبیرکل حزب دمکرات کردستان ایران در وین اتریش، چهار حزب عضو مرکز همکاری احزاب کردستانی در نروژ با نمایندگان جمهوری اسلامی بر سر میز مذاکره نشستند. واسطه گفت‌وگو یک سازمان غیردولتی نروژی است که از دو سال قبل برای نشان دادن احزاب کردستانی مخالف جمهوری اسلامی ایران و دولت ایران دست به کار شده است. هرچند عمر ایلخانی‌زاده، دبیرکل حزب کومله زحمت‌کشان کردستان، یکی از احزاب حاضر در این نشست، در گفت‌وگویی با تلویزیون «روداو» مذاکره با جمهوری اسلامی را تکذیب کرد اما مرکز همکاری احزاب کردستانی تاکنون واکنشی به فاش شدن این موضوع نشان نداده است. هدف از این گفت‌وگوها چیست و آیا می‌توان به آن خوش‌بین بود؟

یکشنبه ۹ تیر دو حزب کومله زحمت‌کشان کردستان و دمکرات کردستان ایران اعلام کردند، سپاه پاسداران به پایگاه‌هایشان در اقلیم کردستان عراق حمله کرده است. این حمله در شرایطی صورت گرفت که خبرهایی غیر رسمی مبنی بر مذاکره میان احزاب کردستانی مخالف جمهوری اسلامی و جمهوری اسلامی نیز منتشر شد. خبرهایی که یک منبع مطلع نزدیک به مرکز احزاب کردستانی در گفتگو با «زمانه» وقوع آن را تأیید کرد.

دو حزبی که پایگاه‌هایشان در منطقه «چومان» هدف شلیک ایران قرار گرفته بود، خبر انجام مذاکره را تا پیش از گفتگوی عمر ایلخانی‌زاده با تلویزیون «روداو» رد یا تأیید نکردند. دو حزب دیگر یعنی حزب دمکرات کردستان و کومله کردستان ایران هم همانند کومله زحمت‌کشان کردستان و حزب دمکرات کردستان ایران، سکوت پیشه کردند.

در سکوت این چهار حزب، ابراهیم علیزاده، دبیر سازمان کردستان حزب کمونیست ایران، یا آنطور که گاهی در رسانه‌ها مطرح می‌شود «کومله کمونیست»، در گفت‌وگو با بخش کردی تلویزیون «کومله» خبر رایزنی برای گفت‌وگو و گفت‌وگو میان چهار حزب و دیپلمات‌های جمهوری اسلامی را تأیید کرد.

او گفت که نمایندگان این سازمان غیردولتی نروژی با کومله کمونیست نیز دیدار و گفت‌وگو داشتند و این حزب شرط‌ها و خواسته‌هایش را برای گفت‌وگو بیان کرده است.

علیزاده شامگاه پنجشنبه ۱۳ تیر هم در گفت‌وگو با تلویزیون «روداو» کردستان عراق، بار دیگر رایزنی برای گفت‌وگو میان جمهوری اسلامی و احزاب کردستانی را تأیید کرد. او گفت که حزبی یکبار با اعضای سازمان غیردولتی نروژی در آلمان گفت‌وگو کرده است، اما نمی‌تواند نامی از این سازمان به میان بیاورد.

علیزاده که پیشتر گفته بود، حزب متبوع‌اش به دور نهایی گفت‌وگو فراخوانده نشده، اما اطلاع دارد که چهار حزب دیگر با دیپلمات‌های جمهوری اسلامی دیدار و گفت‌وگو کرده‌اند، بار دیگر اصل خبر را تأیید کرد اما این بار گفت که از محتوای مذاکرات اطلاعی ندارد.

آیا مذاکره واقعیت دارد؟

یک منبع مطلع که نخواست نامش فاش شود، به زمانه گفت که میانجی این گفت‌وگوها سازمان غیردولتی نروژی است (NOREF – Norwegian Centre for Conflict Resolution) "نورف".

این سازمان خود را یک «بنیاد غیردولتی مستقل که برای حل مسالمت‌آمیز اختلاف‌های مسلحانه» از مسیر «دیپلماسی غیررسمی» فعالیت می‌کند، تعریف کرده است. در سایت این سازمان غیردولتی نیز به همکاری تنگاتنگ آن با وزارت امور خارجه نروژ اشاره و حل مناقشه در کلمبیا و فیلیپین از دستاوردهای آن عنوان شده است.

آزاد شریفی، روزنامه‌نگار ساکن در نروژ که مسئله را پیگیری کرده، به زمانه می‌گوید که نمی‌داند مذاکره‌ای میان نمایندگان جمهوری اسلامی و حزب‌های کردستانی صورت گرفته یا نه، اما این سازمان از حدود دو سال قبل رایزنی و گفت‌وگو با حزب‌های مستقر در اقلیم کردستان عراق برای گفت‌وگو با دولت ایران را آغاز کرده است.

به گفته او، نمایندگان این سازمان طی حدود دو سال گذشته به صورت جداگانه با احزاب کردستانی دیدار کرده و در دور نخست گفت‌وگو از آنها خواسته تا مطالبات و خواسته‌هایشان را بیان کنند.

این مسئله را علیزاده نیز تأیید کرده است. او گفته که سازمان غیردولتی نروژی سپس از شنیدن خواسته‌ها و نظرات «حزب‌های کردستانی، موضوع را به نمایندگان جمهوری اسلامی اطلاع داده، «اما جوابی نگرفته است».

با وجود بی‌پاسخ ماندن خواسته‌های احزاب کردستانی، چهار حزب عضو سازمان همکاری احزاب کردستانی با مذاکره با سازمان غیردولتی و جمهوری اسلامی ادامه دادند. سازمان کردستان حزب کمونیست ایران اما آنطور که علیزاده گفت، به ادامه مذاکره «فراخوانده نشد» و اصراری هم برای حضور در مذاکرات ندارد.

آزاد شریفی می‌گوید که هنوز مطمئن نیست که مذاکره‌ای میان دیپلمات‌های ایران و نمایندگان حزب‌ها صورت گرفته یا نه، چرا که هیچ یک از چهار حزب حاضر در مذاکره در این باره اعلام موضع نکرده‌اند.

عمار گلی، سردبیر سایت خبری «روژ» در گفت‌وگو با زمانه، می‌گوید که حداقل یک دور گفت‌وگو میان نمایندگان چهار حزب کردستانی و دیپلمات‌های جمهوری اسلامی با میانجیگری یک سازمان غیردولتی نروژی انجام شده اما از محتوای مذاکرات بی‌خبر است.

به گفته گلی؛ سازمان غیردولتی نروژی پیش از مذاکره میان نمایندگان ایران و احزاب، برای دیپلمات‌های ایرانی و هیات نمایندگی احزاب کردستانی یک کارگاه شیوه مذاکره هم برگزار کرده است.

مذاکره برای چه؟

آزاد شریفی می‌گوید که پیشنهاد مذاکره به دنبال بازدید سالانه سازمان‌های غیردولتی نروژی از اردوگاه‌های احزاب مستقر در اقلیم کردستان عراق مطرح شده است.

آنها هر سال از اردوگاه‌های احزاب بازدید می‌کنند، در جریان همین بازدیدها به احزاب می‌گویند که تا چه زمانی «می‌خواهید این وضعیت را داشته باشید؟ اگر پیشنهادی برای حل مسئله باشد، حاضر به گفت‌وگو هستید؟»

از دل همین پیشنهاد هم طرح میانجیگری میان ایران و حزب‌های کردستانی مستقر در اقلیم کردستان بیرون آمده است.

طرحی که به دنبال یافتن راهکاری برای پایان دادن به منازعه مسلحانه میان حزب‌های کردی مخالف جمهوری اسلامی و دولت ایران است.

علیزاده در دو گفت‌وگوی تلویزیونی گفت که در دیدار با نمایندگان سازمان میانجی، پیش‌شرط‌هایی برای گفت‌وگو مطرح شده است. او یکی از پیش‌شرط‌ها را پایان دادن به سرکوب و زندانی کردن فعالان سیاسی و مدنی در کردستان و آزادی فعالیت نهادهای صنفی و سیاسی عنوان کرد. شرط دوم هم به گفته او، برطرف شدن موانع بازگشت فعالان سیاسی و مدنی تحت تعقیب به ایران بود.

این پیش‌شرط‌ها بدون پاسخ مانده و آن‌گونه که شریفی می‌گوید، چهار حزب دیگر هم خواسته‌های مشخصی برای آغاز گفت‌وگو داشتند.

در بیانیه‌ای که به سازمان نروژی دادند اعلام کردند که به جمهوری اسلامی بی‌اعتماد هستند، گفت‌وگوها باید علنی باشد و جمهوری اسلامی به صورت رسمی بپذیرد و اعلام کند که با احزاب کردستانی برای حل مسئله کرد، «گفت‌وگو می‌کند».

شریفی اما می‌گوید که نمی‌داند این شرط‌ها پذیرفته شدند، یا آنطور که علیزاده می‌گوید، بی‌پاسخ مانده است.

یکی دیگر از خواسته‌های چهار حزبی که در همچنان در مذاکره حضور دارند، توقف درگیری و حمله نظامیان ایران به پیشمرگه‌های این احزاب بوده است، خواسته‌ای که حمله به پایگاه دو حزب در نهم تیر نشان داد که نادیده گرفته شده است. در چنین شرایطی چه دلیلی برای گفت‌وگو وجود دارد و آیا واقعا جمهوری اسلامی خواستار گفت‌وگو برای پایان دادن به منازعه‌ای چهل ساله است؟

عمار گلی، سردبیر «روژ» در این باره می‌گوید

مذاکره لزوما خواست جمهوری اسلامی نیست. حکومت دنبال آن است که در یک دور مذاکره خوانش احزاب» کردستانی از وضعیت سیاسی ایران و شرایط منطقه را به دست بیاورد. مثلا می‌خواهد بداند که مواضع این احزاب «در صورت حمله نظامی خارجی به ایران چیست، و آیا این احزاب در حمله خارجی مشارکت می‌کنند

عمار گلی معتقد است که جمهوری اسلامی در این مذاکرات هیچ وقت امتیازی نمی‌دهد، همانطور که در مذاکرات ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ با حزب دمکرات کردستان ایران امتیازی نداد، بلکه تحلیلش از وضعیت کردستان را تدقیق کرد و بر اساس آن وضعیت امنیتی در کردستان را به گونه‌ای که خواست پیش برد

آزاد شریفی هم شرایط منطقه و اوضاع ایران را در «مذاکره احتمالی» مؤثر می‌داند و می‌گوید

جمهوری اسلامی به لحاظ اقتصادی در ضعیف‌ترین وضعیت ممکن قرار داد، اما باز هم وضعیت به گونه‌ای نیست» «که حاضر به آنچه که «باج دادن» می‌داند، باشد

شریفی هدف جمهوری اسلامی از مذاکره احتمالی را «اعلام هشدار به احزاب کردستانی» می‌داند

جمهوری اسلامی در یک شرایط عادی احزاب کردی را اینقدر قدرتمند نمی‌بیند که بخواهد پای میز مذاکره بیاید.» این مذاکره می‌تواند یک هشدار باشد در باره آینده. می‌خواهد موضع احزاب را که بعضی از آنها رابطه نزدیکی هم با آمریکا دارند، در باره احتمال حمله نظامی به ایران بداند و به آنها هشدار بدهد که در صورت حمله نظامی فکر «نکنند که خبری است

آیا پای حکومت اقلیم کردستان در میان است؟

پس دلیل احزاب که هم به جمهوری اسلامی به دلیل رفتارش در گذشته اعتمادی ندارند و هم برای تغییر رژیم در تهران با دولت‌ها و گروه‌های مختلف رایزنی می‌کنند، برای نشستن با نمایندگان جمهوری اسلامی بر سر یک میز چیست؟

عمار گلی «تحلیل اشتباه از وضعیت ایران» را یکی از دلایل مذاکره می‌داند و می‌گوید:

ممکن است تحلیل احزاب کردستانی حاضر در مذاکره این باشد که جمهوری اسلامی در شرایط ضعیفی قرار دارد.»
«و آماده دادن امتیاز است و احزاب هم چیزی برای از دست دادن در مذاکره ندارند

او اما این تحلیل را نادرست می‌داند و معتقد است که مذاکره نتیجه‌بخش نخواهد بود

نه احزاب کردستانی مانند سال‌های ۵۷ تا ۶۰ و یا ۶۷ که جنبش مردمی در کردستان قدرتمند بود، قدرت دارند و «
نه جمهوری اسلامی در موضع ضعف است که بخواهد زمان بخرد و وضعیت را به نفع خودش تغییر بدهد

عمار گلی احزاب کردستانی مستقر در اقلیم کردستان عراق را «ضعیف» می‌داند و می‌گوید: «آنها با تعدادی نیرو
در اقلیم کردستان عراق که هر از گاهی برای تبلیغ به کردستان ایران می‌روند، در مذاکره دست پر ندارند

آزاد شریفی نیز بر همین باور است. او اما فشار حکومت اقلیم کردستان را هم در تصمیم احزاب برای مذاکره
احتمالی، بی‌تاثیر نمی‌داند

حکومت اقلیم به احزاب فشار می‌رود. اقلیم با ایران رابطه دارد و نشان داده که با فشار ایران، برای احزاب»
«محدودیت‌های بیشتری اعمال می‌کند

به گفته شریفی جمهوری اسلامی پیش از این با نفوذ در اقلیم کردستان، برخی از اعضای حزب‌های کردستانی را
ترور کرد

آخرین نمونه افشاء شده ترور نیروهای وابسته به احزاب مستقر در اقلیم کردستان عراق در یلدای ۱۳۹۵ رخ داد.
نیروهای جمهوری اسلامی شامگاه ۳۰ آذر، محل برگزاری جشن شب یلدا حزب دمکرات کردستان (حدک) را
منفجر کردند. در جریان این انفجار حداقل یک تن کشته و ده تن زخمی شدند

تیر سال ۱۳۹۷ نیز اقبال مرادی، فعال حقوق بشر و پدر زانیار مرادی که به دست جمهوری اسلامی اعدام شد، در
کردستان عراق با شلیک سه گلوله به قتل رسید. پنج ماه پیش از آن، اسفند ۱۳۹۶، هم صلاح رحمانی عضو حزب
دمکرات کردستان ایران (حدکا) به همراه فرزندش با انفجار یک خودرو بمب‌گذاری مجروح شدند. سازمان‌های
حقوق بشری و دو احزاب کردستانی جمهوری اسلامی را مسئول این ترورها دانستند

تهران یا واشنگتن؟

مذاکره پنهانی میان چهار حزب دمکرات کردستان ایران (حدکا)، حزب دمکرات کردستان (حدک)، کومله زحمتکشان کردستان و کومله کردستان ایران و جمهوری اسلامی در شرایطی فاش شد که حداقل دبیران دو حزب کومله کردستان ایران و دمکرات کردستان ایران طی دو سال گذشته بارها با به دیدار مقام‌های ارشد دولت‌های مخالف جمهوری اسلامی رفته و از آنها خواسته‌اند تا در براندازی جمهوری اسلامی به مخالفان کمک کنند.

حزب دمکرات کردستان ایران از سه سال قبل اعلام کرد نیروهای پیشمرگ این حزب در چارچوب برنامه‌ای که خود «راسان» نامیدند برای ارتباط بی‌واسطه با مردم به داخل کردستان ایران باز می‌گردند. از آن زمان درگیری میان سپاه پاسداران و پیشمرگه‌های این حزب افزایش یافته است.

عبدالله مهتدی نیز علاوه بر حضور در نشست گروه‌های مخالف جمهوری اسلامی، با وزیر امور خارجه امریکا نیز دیدار کرده است.

رهبان حزب کومله کردستان ایران که پیش از این خبر تائید نشده‌ای مبنی بر دیدارش با رضا پهلوی نیز منتشر شده بود، به تازگی با صدور اطلاعیه‌ای، به صورت تلویحی از جنگ و حمله نظامی دفاع کرده و هرگونه جنبش ضد جنگ را «به نفع جمهوری اسلامی» دانسته است.

حال اما فاش شدن خبر مذاکره پنهانی با جمهوری اسلامی تناقض‌های درونی حزب و رهبران آن را نمایان‌تر کرده است. چندی پیش شماری از اعضای سازمانی حزب کومله به دلیل اعتراض به مواضع غیرشفاف و مذاکره‌های پنهانی رهبران حزب با دولت‌های مختلف، از این تشکیلات کناره گرفتند.

یک منبع آگاه که نخواست نامش فاش نشود، می‌گوید که پس از افشای مذاکره احزاب با جمهوری اسلامی، اختلاف نظر میان پیشمرگه‌ها و رهبران افزایش یافته است. به گفته او طی روزهای آینده احتمالاً احزاب با ریزش نیرو و جدایی پیشمرگه‌ها و حتی برخی از اعضای رده بالا روبرو خواهند شد.

کنگره مشاهیر کرد و مذاکره یک برنامه امنیتی است؟

تهران هم تا به حال نه خبر مذاکره را تائید کرده نه رد. همزمان با این شایعه، دو خبری که در رسانه‌های تحت کنترل حکومت در داخل منتشر شده یکی حمله به مقر دو حزب کومله زحمتکشان و حدکا در روز یکشنبه ۹ تیر بود و دیگری خبر برگزاری «کنگره مشاهیر کرد» در سنندج، کنگره‌ای که با بازگشت مظهر خالقی، خواننده کرد، پس از چهل سال به ایران همراه شد و مسئولان دولتی آن را «حرکتی در راستای همگرایی ملی» دانستند.

مظهر خالقی پس از چهل سال به ایران بازگشت و بهمن مرادنیاستاندار کردستان به استقبالش آمد.

همزمانی کنگره مشاهیر کرد در سنندج و فاش شدن خبر مذاکره میان دولت ایران و چهار حزب کردستانی مستقر در اقلیم کردستان عراق به ظاهر اتفاقی است، اما سلیمان بایزیدی، روزنامه نگار کُرد ساکن تورنتو کانادا در صفحه فیس بوکش برگزاری کنگره سنندج را «یک برنامه امنیتی» برای «آرام کردن اوضاع» خوانده است. او مدعی شده که موضوع برگزاری کنگره در نشست میان چهار حزب کردی و نمایندگان جمهوری اسلامی در اسلو، پایتخت نروژ، هم مطرح شده و حتی نمایندگان ایران از احزاب خواسته‌اند تا شخصیتی‌هایی که علیه جمهوری اسلامی مبارزه مسلحانه کرده‌اند، را برای تجلیل به کنگره معرفی کنند.

به نوشته بایزیدی، در دیدارهای مقدماتی برگزاری کنگره، رایزن فرهنگی ایران در اربیل حضور داشته و از حزب اتحادیه میهنی کردستان عراق نیز برای حضور چهره‌های سرشناس کمک خواسته شده است؛ درخواستی که به حضور مظهر خالقی انجامیده است.

آیا مذاکره نتیجه‌بخش خواهد بود؟

حکومت ایران و حکومت اقلیم کردستان عراق تا به حال در قبال خبر مذاکره سکوت کرده‌اند. چهار حزب حاضر در گفت‌وگو با حکومت ایران هم با وجود حمله به مظهر خالقی به دلیل بازگشت و حضور در کنگره‌ای که به گفته آنان «با هدف جلوگیری از نفوذ احزاب کردی برگزار شده»، سیاست سکوت پیشه کرده‌اند.

احزاب کردی مذاکرات متعددی با حکومت اسلامی داشته‌اند. قتل عبدالرحمن قاسملو رهبر حزب دمکرات کردستان ایران به دست عوامل حکومت در جریان انجام یک مذاکره در وین رخ داد و به مثال هشداردهنده‌ای در مورد شیوه برخورد نظام ولایی با مخالفان خواهان گفت‌وگو شد.

بخش می‌کند و آنطور که حزب‌های کردی خواسته‌اند، آیا این بار، شرایط منطقه و موقعیت ایران، مذاکره را نتیجه مسئله کرد در ایران به رسمیت شناخته می‌شود؟ عمار گلی با این نظر مخالف است و می‌گوید: «مذاکره نتیجه بخش نخواهد بود و حکومت ایران امتیازی نخواهد داد».

آزاد شریفی هم همین نظر را دارد و معتقد است که حکومت ایران می‌خواهد از طریق مذاکره به حزب‌ها هشدار بدهد که اجازه تکرار آنچه که در زمان حمله به عراق رخ داد را نمی‌دهد و اگر جنگ درگیرد آنها باید میان تهران و واشنگتن یکی را انتخاب کنند.

به نقل از سایت زمانه